

Lillesand kommune

Kontrollutvalgets årsmelding 2018



Temark

Agder og Telemark
Kontrollutvalgsekretariat IKS

1. INNLEDNING

Kontrollutvalget avgir med dette en samlet årsmelding for 2018. Denne skal gi et bilde av utvalgets formelle rolle, instruks, forholdet til revisjonen og sekretariatet og de viktigste saker som er behandlet i året med kommentar. Kontrollutvalget avgir hvert år uttalelse til kommuneregnskapet, adressert til bystyret. Etter forskrift for kontrollutvalg, skal kontrollutvalget årlig rapportere om resultatet av gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter og selskapskontroll. Bestemmelsen må ses i sammenheng med vedtatte planer og presenteres på denne måten for året 2018.

2. KONTROLLUTVALGETS SAMMENSETNING

Kontrollutvalget velges av bystyret og skal på vegne av bystyret føre det løpende tilsynet med den kommunale forvaltningen. Alle kommuner og fylkeskommuner er pliktig til å velge et kontrollutvalg. Bystyret kan foreta nyvalg av kontrollutvalgets medlemmer i valgperioden, men da må hele utvalget velges på nytt. Regler for valg av medlemmer til kontrollutvalget er fastsatt i egen forskrift. Det er strenge begrensninger i hvem som er valgbare til utvalget. Sist kommunevalg førte til at det ble valgt nye medlemmer i kontrollutvalget fra oktober 2015.

Medlemmer og varamedlemmer (2018):

Medlemmer	Varamedlemmer
Bjørn Melbye (AP), leder Astrid Schmidt (SV), nestleder Jon Røthe (AP), medlem Lars Gunnar Nag (H), medlem Ingebjørg Ribe Rudihagen (KrF), medlem	Felles varaliste for AP, SV og V: 1. Reidun Aamland Andersen (A) 2. Vidar Jahnsen (A) 3. Alexander Iversen (V) 4. Bente Sophie Ribe Lauritzen (SV) Felles varaliste for H og KRF: 1. Lene Holtskog (H) 2. Halvor Rismyhr (H)

Kommuneloven krever at minst ett av medlemmene skal velges blant bystyrets medlemmer. Departementet har tolket det slik at dette gjelder valg ved bystyrets konstituering.

3. RAMMER FOR KONTROLLUTVALGETS ARBEID

Etter Kommunelovens § 77 er bystyret pålagt å opprette et eget kontrollutvalg som skal forestå det løpende tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltning og de folkevalgte organ som bystyret har opprettet. Tilsynet og kontrollen skjer på vegne av bystyret. Kommunelovens § 77 slår fast:

” Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m.”

Kontrollutvalgets oppgaver er i utgangspunktet gitt i kommuneloven § 77, og i forskrift om kontrollutvalg av 15.06.2004, men bystyret kan konkret be utvalget utføre særskilte tilsynsoppgaver på sine vegne. Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av bystyret og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning. Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven sørge for mange oppgaver som vi vil komme nærmere inn på senere.

4. OPPLÆRING OG KURS

Det stilles stadig større krav og forventninger til kontrollutvalgets kompetanse, både fra det politiske miljø og kommunens innbyggere. Endret regelverk gjør det nødvendig å legge til rette for opplæring og kursvirksomhet for alle medlemmer av kontrollutvalget. Kunnskap om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk er nødvendig for å utføre de oppgaver som fremgår av lov og forskrift. Slik opplæring og kursvirksomhet kan skje lokalt (høst og vårkonferanse i regi av Temark) eller gjennom sentrale tilbud. Kontrollutvalget inviteres blant annet årlig til landskonferansen for kontrollutvalg i regi av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) og fagkonferansen til Forum for kontroll og tilsyn (FKT). Dette er viktige samlinger for å tilføre kontrollutvalgets medlemmer ny kunnskap, og det er en arena der kontrollutvalgsmedlemmer fra hele landet møtes og drøfter saker og arbeidsmetoder. Agder og Telemark kontrollutvalgs sekretariat IKS (Temark) arrangerte i 2018 to konferanser (høst- og vårkonferanse) som kontrollutvalgets medlemmer har hatt anledning til å deltatt på. Hensikten med disse opplæringsdagene har vært å bidra til å øke og utvikle nye og erfarne kontrollutvalgsmedlemmer sin kompetanse om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk, samt en innføring i revisjonens og sekretariatets rolle og oppgaver.

5. SEKRETARIAT

Kontrollutvalget får sekretariatsbistand fra Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark). Kommunen ble medeier av Temark fra 01.07.14 i forbindelse med etableringen av sekretariatet i Agder. Med oppdrag for 34 kommuner i Vest-Agder, Aust-Agder og Telemark er Temark landets største kontrollutvalgssekretariat. Sekretariatet har åtte ansatte og fast sekretær for kontrollutvalget i Lillesand er Alexander Etsy Jensen.

Sekretariatet skriver saksframstillinger, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og oppfølging av møter, samt vedtaksoppfølging. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg og revisjonsselskap, og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget.

6. REVISJON

Kommunen er medeier i, og har avtale om levering av revisjonstjenester fra Aust-Agder revisjon IKS. Selskapet leverer revisjonstjenester til ti kommuner. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for kommunen. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Ketil Raknes og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Kristian Fjellheim Bakke. Hovedrevisor for Lillesand er Øyvind Nilsen.

7. ØKONOMI

For å utøve sin funksjon på en god måte har kontrollutvalget lagt vekt på å be bystyret om økonomiske rammer som muliggjør den aktiviteten som det legges opp til i møte- og arbeidsplanen. Kontrollutvalget er i henhold til kommuneloven pålagt å utarbeide budsjettforslag for kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen.

Regnskapstallene for den samlede kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen fremkommer av kommunens samlede årsregnskap. Under følger budsjett- og regnskapstall for 2018.

Beskrivelse	Budsjett 2018	Regnskap 2018
Møtegodtgjørelse m.v. Kontrollutvalg	60 000	75 609
Kurs og andre utgifter	50 000	41 387
Andre utgifter	10 000	-
Kjøp fra IKS:		
a. Revisjon (revisjonshonorar, møtedeltagelse og forberedelse)	894 000	894 000
b. Selskapskontroll	30 000	30 000
c. Sekretariat	167 000	166 000
Totalutgifter	1 211 000	1 206 996

Regnskapet for Lillesand kontrollutvalg er en integrert del av regnskapet til Lillesand kommune. Kontroll, tilsyn og revisjon i Lillesand kommune hadde totalt et mindreforbruk på kr. 4 004 i 2018.

8. KONTROLLUTVALGETS ARBEID – MØTER OG SAKER

Kontrollutvalget har i 2018 avholdt 6 møter og behandlet 48 saker. I tillegg har kontrollutvalget gjennomført ett virksomhetsbesøk ved Borkedalen skole i 2018.

Stortinget har vedtatt å oppheve kommuneloven § 77 nr. 8. Det innebærer at kontrollutvalget i likhet med andre folkevalgte organ som hovedregel skal holde åpne møter. Lovendringen trådte i kraft fra 01.07.2013.

Sakskart, saksdokumenter og protokoller legges løpende ut på kommunens og sekretariatets hjemmeside (www.temark.no).

Utvalget ønsker å ha oppdatert informasjon om kommunens virksomhet, og samtidig gjøre egen funksjon mer kjent. Rådmannen og representanter for rådmannen har deltatt på flere av utvalgets møter for å orientere om forskjellige virksomhetsområder i kommunen, noe kontrollutvalget oppfatter som en styrke i sitt arbeid.

Kontrollutvalget ønsker å være synlig og ha god kontakt med kommunens ledelse. Pressen har ikke vært til stede på kontrollutvalgets møter.

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold utvalget er pålagt å arbeide med, gjennom kravene i kommuneloven § 77 og forskrift om kontrollutvalg. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene er det i stor grad opp til utvalget å definere selv.

Kontrollutvalget kan etter anmodning fra bystyret, etter innspill fra innbyggere eller på eget initiativ ta opp forhold ved kommunens virksomhet, som kan knyttes til utvalgets tilsynsarbeid. Kontrollutvalget er også opptatt av hvordan kommunen følger opp rapporter fra andre tilsyn.

I det følgende har vi trukket frem noen av sakene som har vært behandlet i løpet av året 2018. Regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroller er trukket ut som egne kapitler henholdsvis kapittel 9, 10 og 11.

Saker som behandles i hvert møte:

- Godkjenning av møteinnkalling
- Godkjenning av protokoll fra sist møte
- Orientering fra revisjonen i møte
- Referatsaker i møte
- Eventuelt i møte

Saker kontrollutvalget har behandlet:

- Orientering vedr. offentlige anskaffelser – rutiner, rammeavtaler og mulig avvik
- Orientering vedr. oppslag i NAVs fagsystem uten tjenstlige behov
- Orientering vedr. mulig ulovligheter knyttet til steinbrudd og massedeponi i Høvåg
- Årsmelding 2017 for kontrollutvalget i Lillesand kommune
- Revisors egenrevisjon av uavhengighet
- Årsrapport og årsregnskap 2017 fra kemneren i Lillesand

- Årsregnskap og årsberetning 2017 for Lillesand kommune - kontrollutvalgets uttalelse
- Orientering vedr. kommunens rutiner og praksis for å holde budsjetttrammen i kommunale byggeprosjekter
- Revisjonens og kontrollutvalgets ansvar i forbindelse med mislighets saker
- Orientering om mulig straffbart forhold og videre oppfølging av saken
- Rapport fra selskapskontroll i LIBIR IKS
- Orientering - Felles statlig tilsynskalender for 2018
- Økonomisk situasjon pr. 1. tertial 2018 Lillesand kommune
- Etterlevelse av gratisprinsippet i forbindelse med skoleturer
- Prosjektplan for forvaltningsrevisjon av plan- og byggesaksforvaltning – rutiner og praksis i Lillesand kommune
- Rapport fra selskapskontroll - Overordnet eierskap og eierstyring ved kommunens selskaper
- Oppfølging - Orientering om mulig straffbart forhold og oppfølging av saken
- Orientering om rutiner for varsling etter revisjon
- Budsjett for kontroll og tilsyn 2019 - Lillesand kommune
- Økonomisk situasjon pr. 2. tertial 2018 Lillesand kommune
- Oppfølging - Etterlevelse av gratisprinsippet ifbm. skoleturer
- Overordnet revisjonsstrategi for regnskapsrevisjon 2018 Lillesand kommune
- PWC Rapport - Internkontroll i Lillesand kommune - Plan- og byggesak, og offentlige anskaffelser
- Oppfølging av selskapskontroll i LIBIR IKS
- Kommunal registrering av psykisk utviklingshemmede og grunnlag for kompensasjon fra staten
- Ulovlig praksis ved fakturering av tilknytningsgebyr i enkelte seksjonerings saker
- Oppfølging av selskapskontroll - Overordnet eierskap og eierstyring ved kommunens selskaper
- Orientering - Rådmanns forslag til budsjett for 2019 Lillesand kommune og økonomiplan 2019-2022
- Kontrollutvalgets rolle i forvaltningsrevisjonsprosessen
- Møte- og arbeidsplan for 2019

For nærmere omtale av sakene se sakspapirer og protokoller på sekretariatets nettside:

<https://temark.no/lillesand-motedokumenter/>

9. REGNSKAPSREVISJON

Revisjon av årsregnskapet er en helt sentral del av kommunens egenkontroll. Revisor skal gi trygghet for at en kan stole på informasjonen kommunen gir om sin økonomi. Dette er en viktig oppgave. Revisor er en uavhengig og objektiv tredjeperson som gjennom sine kontroller kan avdekke og forebygge feil og mangler i den økonomiske rapporteringen. Revisor vil i tillegg veilede kommunen for å bidra til å forebygge og avdekke feil og misligheter.

Kontrollutvalget skal påse at kommunen blir revidert på en betryggende måte. Utvalget er derfor avhengig av at revisor gir tilstrekkelig rapportering om revisjonsarbeidet. At kontrollutvalget og revisor har en god dialog og god forståelse av sine oppgaver, er viktige forutsetninger for å være trygg på at revisjonsarbeidet blir forsvarlig utført.

Kontrollutvalget registrerer at revisors arbeid med å utføre regnskapsrevisjon de siste årene er blitt mer omfattende, spesielt knyttet til de mange attestasjonsoppgaver (særattestasjoner) som utføres på vegne av staten og andre offentlige organer. I tillegg til avgitte beretninger og uttalelser mottar kontrollutvalget jevnlig i møter informasjon om utført regnskapsrevisjon. Kontrollutvalget har ved flere anledninger gitt uttrykk for at det gjøres mye godt arbeid innenfor området regnskapsrevisjon og at de er fornøyd med måten revisjonen løser oppdraget på.

10. FORVALTNINGSREVISJON OG ANDRE RAPPORTER

Forvaltningsrevisjon er et verktøy som bystyret og kontrollutvalget skal bruke for å sikre at kommunen drives på en måte som ivaretar innbyggernes behov og rettigheter best mulig. Forvaltningsrevisjon er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget. Gjennom forvaltningsrevisjon kan kontrollutvalget undersøke om kommunen etterlever regelverk, når fastsatte mål, og om ressursene forvaltes på en effektiv måte.

Kontrollutvalget har vært delaktig i valg av tema og utforming av problemstillinger basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering, innenfor de rammer som er gitt av bystyret. Kontrollutvalget er delegert myndighet til å bestemme hvordan avsatte ressurser til forvaltningsrevisjon skal benyttes, og revisjonen har gjennomført forvaltningsrevisjonen i henhold til faglige krav i løpet av valgperioden.

Selv om det er spesifikke krav til gjennomføring av en forvaltningsrevisjon, er det viktig at kontrollutvalget involverer seg i valg av problemstillinger, avgrensninger og tilnærming. Forvaltningsrevisjon gir kontrollutvalget muligheten til å gå i dybden i ulike saksforhold, innen ethvert virksomhetsområde i kommunen. Forvaltningsrevisjon vil derfor kunne ha høy nytteverdi, både i utvalgets kontrollvirksomhet, og i kommunens internkontroll og forbedringsarbeid.

Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at bystyret er konstituert, utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon. Planen skal vedtas av bystyret selv, men bystyret kan delegerer til kontrollutvalget å gjøre endringer i planperioden.

Kontrollutvalget behandlet i møte 25.04.16 sak nr. 12/16 overordnet analyse/plan for forvaltningsrevisjon for Lillesand kommune for perioden 2016-2019 utarbeidet av Aust-Agder Revisjon IKS. Planen er godkjent av bystyret i møte 14.09.16 sak 103/16. Områder som prioriteres i plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019:

- Skole – Psykososialt miljø
 - Tema: Interne rutiner og oppfølging av mobbesaker.
- Sosialtjenesten
 - Tema: Saksbehandlingsrutiner og internkontroll ved tildeling av økonomisk sosialhjelp.
- Pleie og omsorg
 - Tema: Gjennomgang av vedtak, rutiner og internkontroll i omsorgstjenesten.

Dersom det er tilgjengelige ressurser og de andre eierkommunene ønsker å igangsette en forvaltningsrevisjon innenfor barneverns området skal også Lillesand kommune prioritere dette prosjektet.

Lillesand kommune har en ramme på 3-4 prosjekter i valgperioden, noe avhengig av omfanget på de ulike prosjektene.

Kontrollutvalget har ikke behandlet forvaltningsrevisjonsrapporter i 2018. Men kontrollutvalget har bestilt og behandlet prosjektplan for forvaltningsrevisjon av plan- og byggesaksforvaltning – rutiner og praksis i Lillesand kommune. Denne rapporten behandles i kontrollutvalget februar 2019.

11. SELSKAPSKONTROLL

Selskapskontroll er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget og er et viktig virkemiddel for å sikre at selskapene underlegges demokratisk styring og kontroll.

Plan for selskapskontroll for inneværende valgperiode ble lagt frem for kontrollutvalget i møte 31.10.16 sak nr. 25/16. Planen er ikke godkjent av bystyret enda. I planen ligger følgende selskaper til prioritering:

1. Lillesand og Birkenes Interkommunale avfallsselskap (Vesentlighet middels/høy)
2. Overordnet eierskapskontroll av kommunens eierskap og eierstyring
3. Struktur 1
4. Kristiansandsregionen Kommunale IKT-tjeneste

Kontrollutvalget har i 2018 behandlet to rapporter fra selskapskontroller: «*Selskapskontroll i LIBIR IKS*» og «*selskapskontroll - Overordnet eierskap og eierstyring ved kommunens selskaper*».

Rapport fra selskapskontroll i LIBIR IKS

Dette har vært gjennomført som en utvidet selskapskontroll, som har vært en noe mer utfyllende undersøkelse enn en konkret eierskapskontroll. Formålet med denne selskapskontrollen har vært å kartlegge om kommunene forvalter sine eierinteresser tilfredsstillende, og om den som utøver kommunenes eierinteresser, utøver myndigheten på den måten fastsatt i den aktuelle virksomhetsloven og ivaretar kommunenes eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger vedrørende forvaltningen av eierinteressene.

I henhold til vedtatt prosjektplan har revisjonen undersøkt følgende problemstillinger:

- 1) Er vedtektene i selskapet i samsvar med formålet og politiske vedtak?
- 2) Er selskapets organisasjonsform hensiktsmessig i forhold til formålet?
- 3) I hvilken grad driver selskapet i samsvar med gjeldende vedtekter, kommunale vedtak og andre føringer fra eierkommunene?
- 4) Driver selskapet i samsvar med aktuelle lover og regler?
- 5) Driver selskapet i tråd med eierkommunenes etiske retningslinjer?
- 6) Har selskapet etablert et system og rutiner for å sikre at selskapet drives målrettet og effektivt?
- 7) Hvilke rutiner gjelder for vurdering og godkjenning av selskapets aktiviteter/ prosjekter eller endringer av disse?
- 8) Blir selskapets aktiviteter, herunder styremøter og representantskap, rapportert i tråd med lover og regler?

Med utgangspunkt i de funn som ble gjort i denne selskapskontrollen anbefalte revisjonen at Lillesand og Birkenes kommune:

- Påser at selskapet utformer egne etiske retningslinjer i tråd med eierskapsmeldingen, eller sikrer at selskapet er kjent med eiernes etiske retningslinjer. Revisjonen vil samtidig påpeke at eierskapsmeldingen kan være utdatert, da den er fra 2010.
- Vurderer å utforme en rapporteringsrutine fra selskapet, i tråd med kommunens eierskapsmeldinger.
- Vurderer å igangsette eiermøter med LiBiR IKS, noe også selskapet har interesse av.

Rapport fra selskapskontroll - Overordnet eierskap og eierstyring ved kommunens selskaper

Hensikten med prosjektet har vært å foreta en gjennomgang av kommunens utøvende eierstyring, ved å se på hvilke formaliserte rutiner og strategier som foreligger for god ivaretagelse av kommunens eierskap.

Formålet har vært å se på forhold knyttet til kommunens representanter i selskapenes eierorgan

og styrer, og hvordan de på best mulig måte representerer og ivaretar kommunens eierinteresser.

Prosjektet har hatt følgende problemstillinger:

- Har kommunen en overordnet strategi for styring og ivaretagelse av sine eierskap? Herunder hvilke oppfølgingsrutiner, eierskapsprinsipper og formålsbeskrivelser ligger til grunn for kommunens selskaper?
- Hvilke prinsipper ligger til grunn for representantenes utøvelse av kommunens eierskap, og hvordan ivaretas kommunens eierinteresser?

Med utgangspunkt i de funn som ble gjort i denne selskapskontrollen anbefalte revisjonen:

- at kommunen systematisk behandler eierskapsmelding, og at eierskapsmeldingen blir forankret som et aktivt styringsverktøy
- at kommunen vurderer å etablere formaliserte oppfølgingsrutiner, herunder systematisk skriftlig rapportering, utarbeidelse av selskapsspesifikke eierstrategier og eiermøter i de mest sentrale selskapene
- at kommunen vurderer å ta en prinsipiell diskusjon knyttet til representasjon i selskapene, særlig for å avklare hensikten med de ulike organene og hvem som skal sitte i ulike posisjoner

12. KONKLUSJON OG AVSLUTTENDE KOMMENTARER

Kontrollutvalgets årsmelding for 2018 legges med dette frem for bystyret til orientering. Ved å se årsplan og årsmelding for 2018 i sammenheng, kan bystyret se om de vedtatte oppgaver og målsettinger for kontrollutvalget er eller blir fulgt opp.

Lillesand, 28. februar 2019

Bjørn Melbye (sign.)
Leder

Alexander Etsy Jensen (sign.)
Sekretær